

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ КОР
«Київський обласний інститут
післядипломної освіти
педагогічних кадрів»
(протокол від 22 грудня 2025 р. №10)

ЗАТВЕРДЖЕНО



**ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ
ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Освітня програма розроблена відповідно до вимог чинного законодавства та нормативно-правових актів, що регулюють діяльність психологічної служби в системі освіти України, зокрема: Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами); Закону України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 06.06.2024; Постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»; Наказу МОН України від 22.05.2018 № 509 «Про затвердження Положення про психологічну службу в системі освіти України»; Наказу МОН України від 31.03.2021 № 397, яким затверджено Типову програму підвищення кваліфікації щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти; Наказу Мінекономіки від 30.12.2020 № 2825, яким затверджено професійний стандарт «Соціальний педагог закладу освіти». Програма враховує зміст Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), затвердженого наказом МОН від 12.01.2021 № 33, європейський вектор розвитку освіти, стратегію реформування галузі та сучасні виклики, пов'язані з воєнним станом в Україні.

Сучасний соціальний педагог ЗДО має бути готовим до роботи в умовах цифровізації, впровадження інклюзивного підходу, надання першої психологічної допомоги та соціально-педагогічного супроводу дітей, які постраждали внаслідок військової агресії.

Мета освітньої програми: професійний розвиток соціальних педагогів закладів дошкільної освіти, удосконалення наявних та набуття нових компетентностей для здійснення ефективного соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу. Програма спрямована на опанування інноваційних технологій виховання, методів соціальної адаптації та захисту прав дитини відповідно до оновленого Державного стандарту дошкільної освіти.

Основні завдання:

- забезпечити розвиток загальних та фахових компетентностей соціальних педагогів згідно з професійним стандартом;
- поглибити знання щодо соціально-педагогічного проектування безпечного та інклюзивного освітнього середовища;
- сформувані навички розпізнавання ознак стресу, травми та домашнього насильства у дітей, а також алгоритми відповідного реагування;
- удосконалити вміння взаємодії з батьками (законними представниками) та громадою в інтересах дитини;
- ознайомити з інструментами цифрової трансформації в роботі фахівця психологічної служби.

Загальні очікувані результати охоплюють

Знання й розуміння:

- нормативно-правового забезпечення соціально-педагогічного патронату в системі дошкільної освіти;
- основоположних принципів Концепції Нової української школи та їх реалізації в дошкільній;
- психосоціальних особливостей розвитку дітей раннього та дошкільного віку;
- методів запобігання булінгу (цькуванню) та протидії насильству;
- теоретичних засад медіації та відновних практик у закладі освіти.

Уміння:

- здійснювати соціально-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних групах;
- діяти згідно з циклограмою діяльності соціального педагога та вести професійну документацію;
- використовувати методики зниження емоційної напруги та профілактики професійного вигорання;
- організовувати командну роботу та ефективну комунікацію з усіма учасниками

освітнього процесу;

- застосовувати супервізію як інструмент професійної підтримки.

Укладач програми	Полозюк Оксана Сергіївна , викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти, методист відділу психологічної підтримки та ментального здоров'я Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»
Найменування програми	Освітня програма підвищення фахової кваліфікації соціальних педагогів закладів дошкільної освіти
Цільова аудиторія за спеціальністю або за посадою педагогічного працівника	Соціальні педагоги закладів дошкільної освіти
Мета програми	професійний розвиток соціальних педагогів закладів дошкільної освіти, удосконалення наявних та набуття нових компетентностей для здійснення ефективного соціально-педагогічного супроводу учасників освітнього процесу. Програма спрямована на опанування інноваційних технологій виховання, методів соціальної адаптації та захисту прав дитини відповідно до оновленого Державного стандарту дошкільної освіти.
Обсяг (тривалість), що встановлюється в годинах та/або кредитах ЄКТС	60 год / 2 ЄКТС 60 год: 24 год аудит. год. + 36 год керована самостійна робота (2 кредити ЄКТС)
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться	Загальні компетентності: ЗК.01, ЗК.02, ЗК.03, ЗК.04, ЗК.05, ЗК.06 Професійні компетентності: А1 Прогностична (А1.1, А1.2, А1.3); А2 Організаційна (А2.1, А2.2, А2.3, А2.4); А3 Оцінювально-аналітична (А3.1, А3.2); А4 Предметно-методична (А4.1) Б1 Здоров'язбережувальна (Б1.1, Б1.2); Б2 Проектувальна (Б2.1); В1 Психо-емоційна (В1.1, В1.2); В2 Педагогічне партнерство (В2.1, В2.2, В2.3); В3 Морально-етична (В3.1); Г1 Здатність до навчання впродовж життя (Г1.1, Г1.2); Г2 Інформаційно-комунікаційна (Г2.1, Г2.2, Г2.3)
Строки виконання програми	Календарний рік
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	Свідоцтво про підвищення кваліфікації
Забезпечення розміщення освітньої програми на сайті	програма: сайт: https://www.kristti.com.ua/

Зміст програми

№ з/п	Назва та зміст навчального модуля	Всього годин	Аудиторні			Самостійна робота
			Лекції	Семінари	Практичні	
Модуль I. Філософія освіти XXI століття		2	2	–	–	2
1.1.	Філософія стоїцизму як інструмент формування ментальної стійкості педагога	2	2	–	–	
Модуль II. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах реформування освіти		4	–	–	4	20
2.1.	Загальна характеристика можливостей системи дистанційного навчання	2	–	–	2	4
2.2.	Цифрове середовище закладу дошкільної освіти	2	–	–	2	2
<i>Спецкурс “Психологічна підтримка учасників освітнього процесу”</i>						4
Спецкурс “Інклюзивна освіта: теорія та практика”						4
Модуль III. Організація діяльності соціальних педагогів закладів дошкільної освіти		10	-	2	8	14
<i>Інваріантна складова</i>		8	-	-	8	10
3.1.	Психологічний супровід адаптації дитини та батьків до умов дошкільного закладу освіти	2	–	–	2	2
3.2.	Формування комунікативної компетентності дітей дошкільного віку	2	–	–	2	2
3.3.	Нейророзвиток та нейрокорекція засобами інноваційних технологій та методик у роботі з дітьми	2	–	–	2	2
3.4.	Стресменеджмент для педагогів в умовах війни	2	–	–	2	2
<i>Варіативна складова</i>		2	-	2	-	4
3.5.	Психолого-педагогічні механізми соціалізації дітей дошкільного і молодшого шкільного віку	2		2		
3.6.	Робота з батьками: виклики та потреби в умовах війни	2		2		
3.7.	Соціально-психологічний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах	2		2		
3.8.	Сучасна українська сім'я: проблеми та перспективи розвитку	2		2		
Модуль IV. Діагностико-аналітичний модуль		4	–	–	4	2
4.1.	Тематична дискусія “Сучасні підходи до організації соціально-педагогічного супроводу в ЗДО: від алгоритмів до ефективної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу”	2	–	–	2	4
4.2.	Вихідне діагностування	2	–	–	2	–

Модуль I. Філософія освіти XXI століття

1.1. Філософія стоїцизму як інструмент формування ментальної стійкості педагога

Ознайомлення з ключовими принципами стоїцизму. Практичні техніки стоїків для збереження емоційної рівноваги в стресових ситуаціях. Використання стоїчного підходу для ефективного вирішення конфліктів і збереження професійної стійкості. Рекомендації для інтеграції стоїчних практик у щоденну роботу педагога.

Модуль II. Професійний розвиток педагогічних працівників в умовах реформування освіти

2.1 Загальна характеристика можливостей системи дистанційного навчання

Системи дистанційного навчання: основні характеристики, можливості. Створення акаунту. Реєстрація на курси з основного та додаткових фахів, спецкурсів. Робота в середовищі, а саме: складання тестових завдань, способи розміщення виконаних завдань, комунікація, зворотній зв'язок

2.2. Цифрове середовище закладу дошкільної освіти

В умовах сучасної цифровізації та викликів, пов'язаних із дистанційною формою навчання, створення безпечного цифрового простору в ЗДО є не просто вимогою часу, а законодавчим обов'язком. Заняття спрямоване на роз'яснення норм нової редакції Закону України «Про дошкільну освіту» (яка набуває чинності 01.01.2025) та впровадження Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку, схваленої у травні 2025 року.

Спецкурс: Психологічна підтримка учасників освітнього процесу

Основні поняття психосоціальної підтримки в освітньому процесі. Симптоми емоційних, психологічних та поведінкових ознак стресу та тривожності у дітей та дорослих. Практичні методики для надання першої психологічної допомоги та емоційної підтримки. Ефективні способи побудови безпечного психологічного клімату у класі та налагодження партнерських стосунків з батьками.

Анотація: Поняття безпечного і здорового освітнього середовища. Причини недостатнього рівня розбудови безпечного і здорового освітнього середовища в закладах дошкільної освіти. Цілі, завдання, очікувані результати реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища. Умови розбудови безпечного і здорового освітнього середовища.

Підходи до реагування на наслідки надзвичайних ситуацій. Основні принципи надання психосоціальної допомоги. Ресурсність, модель подолання стресу М. Лаада (BASIC PH). Емоційні порушення у дітей різних вікових категорій. Психологічні техніки відновлення ресурсного стану педагогів та дітей в умовах війни. Збереження психологічного здоров'я під час самоізоляції, дієві техніки самопомоги. Особливості зниження рівня тривожності в дітей.

Ментальне здоров'я та психосоціальна підтримка: зміст понять. Надзвичайні ситуації. Благополуччя людини. Взаємозв'язок проблем ментального здоров'я та психосоціальної підтримки в надзвичайних ситуаціях. Визначення понять «стрес», «життєстійкість». Опановування прийомами, які сприяють управлінню стресом та відновленню емоційної рівноваги в надзвичайних ситуаціях.

Спецкурс: Інклюзивна освіта: теорія і практика

Принципи та практичні аспекти створення інклюзивного освітнього середовища в закладах освіти. Ідентифікація потреб дітей з особливими освітніми потребами, розробка індивідуальної програми розвитку, індивідуальних навчальних планів. Роль та функції психологів і педагогів у створенні сприятливого середовища для навчання та розвитку кожної дитини, незалежно від її особливостей. Методи та стратегії психолого-педагогічного супроводу, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу, підтримку соціально-емоційного розвитку дітей, виявлення, вирішення можливих труднощів. Взаємодія психологів, педагогів, інших спеціалістів у сфері освіти для ефективного розвитку інклюзивних практик та спільного розв'язання проблем.

Сучасні підходи, методики, спрямовані на індивідуалізацію освітнього процесу з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими освітніми потребами: диференціація завдань, використання різноманітних методів навчання та оцінювання.

Модуль III. Організація діяльності соціальних педагогів закладів дошкільної освіти

3.1. Психологічний супровід адаптації дитини та батьків до умов дошкільного закладу освіти

Сутність поняття «адаптація», види та її ступені, проаналізовано фактори ризику та умов успішної адаптації. Вивчення ступеня адаптаційного періоду кожної дитини, виявлення потенційної «групи ризику», тобто дітей, чиє подальше перебування в ДНЗ пов'язане із суттєвими труднощами. Розглянуто зразки анкетування педагогів та батьків. Під час роботи в групах слухачі розробляють рекомендації та обмінюються досвідом щодо розвитку дрібної моторики, розвитку комунікативної сфери та соціально-емоційної компетентності малят.

3.2. Формування комунікативної компетентності дітей дошкільного віку

Відновний підхід до розв'язання конфліктних ситуацій. Відновна комунікація, техніки. Активне слухання: техніки та практики. Комунікаційні навички для досягнення взаємопорозуміння та уникнення конфліктів. Основи ненасильницького спілкування: поняття, принципи та стратегії ненасильницької комунікації. Емпатія та співчуття у ненасильницькому спілкуванні. Культурна чутливість та різноманітність у ненасильницькому спілкуванні. Техніки рефлексивного слухання. Техніка формулювання питань. Розвиток ефективного спілкування в різних контекстах: робота, сім'я, соціальні сфери тощо.

3.3. Нейророзвиток та нейрокорекція засобами інноваційних технологій та методик у роботі з дітьми

Поняття нейророзвиток та нейрокорекція. Використанні новітніх технологій і методик для підтримки та розвитку когнітивних, емоційних та фізіологічних аспектів нейророзвитку дітей. Вона охоплює сучасні підходи до нейрокорекції, що базуються на інноваційних технологіях, таких як нейрофідбек, електронні тренажери, цифрові програми та застосування віртуальної реальності для корекції порушень розвитку. Окремо розглядаються методики, які використовують інтерактивні технології для стимулювання розвитку мовлення, уваги, пам'яті, моторики та соціальних навичок у дітей, зокрема при роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (ООП). У межах цієї теми також буде проаналізовано вплив новітніх технологій на формування нейропластичності мозку та механізми адаптації до нових навчальних умов. Педагоги та спеціалісти отримують практичні знання та інструменти для застосування інноваційних підходів у повсякденній роботі з дітьми, що дозволяє ефективно коригувати порушення розвитку та сприяти їх успішній інтеграції в освітній процес.

3.4. Стрессменеджмент для педагогів в умовах війни

Сутність поняття стрес, стадії та ознаки стресу;

Аналіз чинників, що впливають. (Вплив навколишнього середовища; Навантаження (підвищеної інтенсивності). Фізіологічні (травма, розлад, хвороба та ін.). Інформаційні. Емоційні. Важкі життєві ситуації: хвороба, смерть близьких людей, труднощі пережиті близькими, втрата місця роботи, стрімкі зміни умов життя; Відсутність звичних, бажаних соціальних зв'язків, соціальна ізоляція, порушення емоційно значущих міжособистісних відносин; Конфлікт; Невизначеність; Нецікава діяльність; Нереалізовані потреби; Знижена самооцінка, тощо)

Розглянути вплив стресу на організм, проектний психологічний тест для педагогічних працівників для визначення стресостійкості; експрес-тест на тип особистості.

Розроблення рекомендацій щодо попередження та подолання стресу.

3.5. Психолого-педагогічні механізми соціалізації дітей дошкільного і молодшого шкільного віку

Психолого-педагогічні механізми соціалізації дітей на різних етапах їх розвитку, зокрема в дошкільному та молодшому шкільному віці. В роботі акцентується на таких аспектах, як формування самооцінки, розвиток емоційної компетентності, адаптація до групи однолітків, а також засвоєння соціальних ролей. Ефективні методи і техніки, які сприяють соціалізації дітей, зокрема: використання ігор та рольових моделей для розвитку соціальних навичок; створення сприятливого емоційного клімату в колективі для підтримки взаємодії та співпраці; техніки комунікативного розвитку, зокрема тренінги, направлені на покращення вербальної та невербальної взаємодії; практики взаємопідтримки та розвитку емпатії через діяльність, що орієнтована на співпереживання. Роль педагога і психолога у створенні умов для ефективно соціалізації, зокрема через індивідуальний підхід до кожної дитини, а також підтримку її

емоційного та соціального розвитку. Практичні завдання, спрямовані на розвиток взаєморозуміння та співпраці в групі, забезпечують не тільки навчальну, а й соціальну адаптацію дітей до нового середовища.

3.6. Робота з батьками: виклики та потреби в умовах війни

Запити батьків, які з'явилися після початку повномасштабного вторгнення: безпека, навчання, майбутнє, ресурс, життя у нових реаліях. Виклики та потреби вчителів при роботі з батьками: розуміння себе, пізнання себе, повага до кордонів; зрозуміння запитів батьків і вміння екологічно реагувати; розрізнення зон відповідальності. «Дорожня карта» власних стратегій подальшої роботи з травмованими дітьми та підтримки свого ресурсу

3.7. Соціально-психологічний супровід сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах

Висвітлення поняття та проблематики сімей зі складними життєвими обставинами, визначення характерних особливостей означеної проблематики. Здійснення аналізу статистичних даних розповсюдження цього явища в Україні. Обговорення питань сімей з несприятливим психологічним кліматом. Обговорено алгоритму роботи психологічної служби з виявленими сім'ями, які потрапили в складні життєві обставини.

3.8 Сучасна українська сім'я: проблеми та перспективи розвитку.

Розкрито сучасні підходи до сімейного виховання, визначено типи сімей, охарактеризовано соціально-педагогічну роботу з родинами в закладі освіти.

Модуль IV. Діагностико-аналітичний

3.1. Тематична дискусія “Сучасні підходи до організації соціально-педагогічного супроводу в ЗДО: від алгоритмів до ефективної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу”

3.2. Вихідне діагностування

Питання для самостійного опрацювання

1. Форми взаємодії педагогів закладу дошкільної освіти з батьками вихованців
2. Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти
3. Упровадження сучасних здоров'язміцнюючих та здоров'язберігаючих технології в дошкільній освіті
4. Сучасні підходи до реалізації освітнього напрямку Базового компонента дошкільної освіти «Гра дитини»
5. Співпраця з батьками: ефективні стратегії залучення.
6. Командна взаємодія фахівців спеціальної освіти: досвід зарубіжжя.
7. Шляхи уникнення та подолання міжособистісних конфліктів.
8. Емоційний інтелект. Методики визначення рівня розвитку.
9. Пам'ять як психічний процес. Прийоми мнемотехніки.
10. Формування ключових компетентностей у дітей дошкільного віку.
11. Використання цифрових інструментів у навчанні дошкільнят.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти України / Під наук. керівн. Піроженко Т. О., авт. кол-в: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н. В., Загородня Л. П. та ін. 2021. 37 с. URL: <https://bit.ly/3CannQI>
2. Закон України «Про дошкільну освіту» (<http://mon.gov.ua/activity/education/doshkilna/norm-baza.html>)
3. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти /Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 №1/9-249. URL : <https://bit.ly/3YXGTcq>
4. Конвенція про права дитини. 1989. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text

5. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3W15vu3>
6. Наказ МОН від 22.05.2018 р. № 509 Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України
7. Наказ МОН України "Про організацію психологічного супроводу в умовах криз" від 23.03.2022 № 345
8. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти: затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 483 від 26.04.2022).
9. Положення про організацію дистанційного навчання у КНЗ КОР «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». [Електронний ресурс]. – Режим Доступу: <https://www.kristti.com.ua/karta-sajtu-2/navchalno-metodychna-robota/dystantsijna-forma-navchannya/viddil-dystantsijnogo-navchannya/>
10. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі загальної середньої та дошкільної освіти: затверджене Наказом МОН від 08.06.2018 № 609.
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2023 року № 1025-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції забезпечення національної системи стійкості до 2025 року».
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2023 року № 850-р «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми “Єдність у розмаїтті” на період до 2034 року».
13. Алгоритми діяльності працівників психологічної служби: Т. 1 / В. М. Горленко та ін.; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 138 с. URL: <http://surl.li/nluffy>
14. Рекомендації щодо забезпечення якості дошкільної освіти України в умовах карантину/ авт. кол. Косенчук О., Новик І., Венгловська О.: УІРО, 2021. URL: <https://uied.org.ua/wpcontent/uploads/2021/02/doshkilnaosvita.pdf>
15. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сущенко І.М. Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / За наук. ред. О.І.Пометун. Харків, 2007. 190 с.
16. Козира В.М. Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі: навч.-метод. посіб. для вчителів. Тернопіль: ТОКІППО, 2017. 60 с.
17. Левінець Н.В. Моделювання здоров'язбереігаючого середовища дошкільного навчального закладу: сучасні підходи. URL: <https://ird.npu.edu.ua/files/levinec.pdf>
18. Лук'янова Л. Б. та ін. Освіта дорослих: теоретичні і методологічні засади : монографія. Київ : Педагогічна думка, 2012. 272 с.
19. Методичний посібник із фасилітації ігрової взаємодії з дітьми дошкільного віку «Граємо разом» / О. Рома, О. Гончаренко, Л. Жданюк, І. Піскова, О. Левандовська, Г. Малевич, О. Черевична, Г. Шварова, О. Шуляк: the LEGO Foundation. Запоріжжя : СТАТУС, 2022. 112 с.
20. Навчаємо мислити критично: посіб. для вчителів / авт.-уклад. О.І.Пометун, І.М.Сущенко. Дніпро: ЛПРА, 2016. 144 с.
21. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості/стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / Богданов С. О. та ін. ; заг. ред.: Чернобровкін В. М., Панок В. Г. Київ : Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2017. 208 с.
22. Про.Безпеку: безпечна освітня екосистема громади : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. Н.Софій, А. Аносової. Київ : Центр інноваційної освіти «Про. Світ», 2023. 518 с.
23. Технології формування Soft Skills в системі професійної підготовки педагога : навчальний посібник / уклад. Т. Й. Бабюк, Н. Г. Каньоса, С. М. Бабюк. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2023. 222 с.
24. Євтух М. Б., Піньковська Е. А., Черкашина Т. В. Методики особистісно-професійного самовдосконалення суб'єкта педагогічної діяльності на засадах самопізнання: навч.-метод. посіб. : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 400 с.